

คุณลักษณะคณะกรรมการตรวจสอบกับผลการดำเนินงานของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย กลุ่มดัชนี SET 100

Audit Committee Characteristics on Firm Performance of Listed Companies on the Stock Exchange of Thailand SET 100 Index

อาภรณ์ แก้วทอง¹, พิมพิศา พรหมมา²

Arporn Klaewtanong¹, Pimpisa Promma²

วิทยาลัยเทคโนโลยีอุตสาหกรรมและการจัดการ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลศรีวิชัย¹⁻²

College of Industrial Technology and Management, Rajamangala University of Technology Srivijaya¹⁻²

Arporn.kl@mutsv.ac.th¹

บทคัดย่อ

การศึกษานี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างคุณลักษณะของคณะกรรมการตรวจสอบกับผลการดำเนินงานของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย กลุ่มดัชนี SET 100 โดยเก็บรวบรวมข้อมูลจากงบการเงินและรายงานประจำปี ระหว่าง พ.ศ. 2559-2562 จำนวน 331 บริษัท ตัวแปรที่ใช้ในการศึกษา คือ ขนาดของคณะกรรมการตรวจสอบ ประธานกรรมการตรวจสอบที่มีความรู้ด้านการบัญชีหรือการเงิน สัดส่วนของกรรมการตรวจสอบที่เป็นเพศหญิง ระยะเวลาเฉลี่ยในการดำรงตำแหน่งของคณะกรรมการตรวจสอบ และจำนวนครั้งการประชุมของคณะกรรมการตรวจสอบ อัตรากำไรสุทธิ และกำไรสุทธิต่อหุ้น โดยการวิเคราะห์ข้อมูลสถิติเชิงพรรณนา และการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ ผลการศึกษาพบว่าสัดส่วนของกรรมการตรวจสอบที่เป็นเพศหญิง มีความสัมพันธ์ทางบวกกับผลการดำเนินงานของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย กลุ่มดัชนี SET 100 โดยวัดผลการดำเนินงานด้วยกำไรสุทธิต่อหุ้น ในขณะที่คุณลักษณะคณะกรรมการตรวจสอบไม่พบความสัมพันธ์กับผลการดำเนินงานของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย กลุ่มดัชนี SET 100 ซึ่งวัดผลการดำเนินงานด้วยอัตรากำไรสุทธิ

คำสำคัญ: คุณลักษณะของคณะกรรมการตรวจสอบ ผลการดำเนินงาน ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย

Abstract

The objective of this study was to investigate the relationship between characteristics of audit committee on the performance of Listed Companies on the Stock Exchange of Thailand SET 100 Index. The data was collected from the financial statements and annual reports during the years 2016-2019 of 331 companies. The variables used were the audit committee size, audit committee chair who are expertise in financial and accounting, the proportion of female audit committees, the average duration of directorship and the number of committee meetings, net profit margin and earning per share. This study is inference research by using descriptive statistics analysis and multiple regression. The results found that the proportion of female audit committees positively relationship the performance of the Listed Companies on the Stock Exchange of Thailand SET 100 Index measured by earning per share. Whereas,

the audit committee characteristics did not find the relationship the performance of the Listed Companies on the Stock Exchange of Thailand SET 100 Index measured by net profit margin.

Keywords: Audit Committee Characteristics, Performance, Stock Exchange of Thailand

บทนำ

ในช่วงหลายปีที่ผ่านมา องค์กรมีความสนใจในบทบาทของคณะกรรมการตรวจสอบ และเล็งเห็นถึงความสำคัญของประสิทธิภาพของคณะกรรมการตรวจสอบเพิ่มขึ้น หลังจากเกิดเรื่องอื้อฉาวทางการเงินที่เกิดขึ้นในช่วงสองทศวรรษที่ผ่านมา (Zraic & Fadzil, 2018) ทั้งนี้คณะกรรมการตรวจสอบเป็นส่วนหนึ่งของระบบการกำกับดูแลกิจการที่ดี เป็นกุญแจสู่ความโปร่งใส และสร้างความสามารถในการแข่งขันของโลกรุดูได้ทั้งในและต่างประเทศ โดยคณะกรรมการตรวจสอบเป็นคณะกรรมการที่ได้รับการยอมรับว่าเป็นเครื่องมือสำคัญของการดูแลคุณภาพในองค์กรและเพิ่มประสิทธิภาพขององค์กร บทบาทที่สำคัญของคณะกรรมการตรวจสอบช่วยกำกับติดตามฝ่ายบริหาร เพื่อให้รายงานทางการเงินมีความถูกต้องและมีการเปิดเผยอย่างเพียงพอ และทำให้กิจการมีระบบการควบคุมภายในที่มีประสิทธิภาพ ซึ่งมีส่วนในการลดปัญหาตัวแทนและต้นทุนของตัวแทนของกิจการ และทำให้กลไกการกำกับดูแลกิจการดีขึ้น ช่วยเพิ่มผลการดำเนินงาน (Chaudhry, Roomi & Aftab, 2020) ทั้งนี้ คณะกรรมการตรวจสอบจะช่วยปรับปรุงประสิทธิภาพของตัวแทนและป้องกันผลประโยชน์ทับซ้อนที่อาจเกิดขึ้นได้ ซึ่งจะเป็นการเพิ่มประสิทธิภาพของบริษัท (Wibawaningsih & Surbakti, 2020) การศึกษาของ ภูษณิศรา ส่งเจริญ (2562) ระบุว่าบทบาทความรับผิดชอบและการปฏิบัติหน้าที่ของคณะกรรมการตรวจสอบที่ดีส่งผลให้บริษัทมีโอกาสในการลงทุนได้สูง ช่วยลดความเสี่ยงของบริษัท ทั้งนี้หากคณะกรรมการตรวจสอบมีความเชี่ยวชาญในการกำกับตรวจสอบงบการเงินจะช่วยลดระดับหนี้สิน ผลการดำเนินงานสูงขึ้น จะเห็นได้ว่าคณะกรรมการตรวจสอบจะมีส่วนช่วยด้านคุณภาพของการรายงานทางการเงิน การประเมินความเสี่ยงของบริษัทและนำไปสู่ผลการดำเนินงานที่ดีขึ้น ทั้งนี้ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย กำหนดให้บริษัทที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย มีคณะกรรมการตรวจสอบ อย่างน้อย 3 คน โดยต้องมีกรรมการตรวจสอบอย่างน้อย 1 คน ที่มีความรู้และประสบการณ์เพียงพอที่จะสามารถทำหน้าที่ในการสอบทานความน่าเชื่อถือของงบการเงิน ซึ่งจะเห็นได้ว่าเป็นการเน้นถึงความสำคัญของการมีความรู้และประสบการณ์ทางด้านบัญชีการเงินของคณะกรรมการตรวจสอบ เพื่อให้การรายงานทางการเงินอย่างถูกต้อง ครบถ้วน และเปิดเผยอย่างเพียงพอ ดังนั้นประธานกรรมการตรวจสอบซึ่งเป็นผู้ที่มีบทบาทสำคัญและมีความรับผิดชอบการทำงานโดยรวมของคณะกรรมการตรวจสอบ หากประธานกรรมการตรวจสอบ เป็นผู้ที่มีความรู้ด้านการบัญชีหรือการเงิน อาจเป็นส่วนหนึ่งในการนำไปสู่การบรรลุเป้าหมายขององค์กรได้อย่างมีประสิทธิภาพ

จากความสำคัญและบทบาทของคณะกรรมการตรวจสอบดังกล่าวข้างต้น ในการศึกษาครั้งนี้ ผู้วิจัยสนใจที่จะศึกษาคุณลักษณะคณะกรรมการตรวจสอบกับผลการดำเนินงานของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย กลุ่มดัชนี SET 100 เนื่องจากการทบทวนวรรณกรรมงานวิจัยที่ผ่านมายังพบช่องว่างของการศึกษาคูณลักษณะของคณะกรรมการตรวจสอบ โดยยังไม่พบการศึกษาเกี่ยวกับประธานกรรมการตรวจสอบที่มีความรู้ด้านการบัญชีหรือการเงิน ว่ามีความสัมพันธ์กับผลการดำเนินงานของบริษัทหรือไม่ และการวัดค่าตัวแปรผลการดำเนินงานด้วยอัตรากำไรสุทธิ (NPM) และกำไรสุทธิต่อหุ้น (EPS) โดยผลการวิจัยจะช่วยให้ข้อมูลกับบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย ในการประกอบการพิจารณาแต่งตั้งประธานกรรมการตรวจสอบ กรรมการตรวจสอบ ของบริษัทเพื่อให้สอดคล้องกับผลการดำเนินงานของบริษัทและจะเป็นแนวทางในการวิจัยในอนาคต

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างคุณลักษณะของคณะกรรมการตรวจสอบกับอัตรากำไรสุทธิของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย กลุ่มดัชนี SET 100

2. เพื่อวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างคุณลักษณะของคณะกรรมการตรวจสอบกับกำไรสุทธิต่อหุ้นของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย กลุ่มดัชนี SET 100

การทบทวนวรรณกรรมและการพัฒนาสมมติฐาน

คณะกรรมการตรวจสอบถือว่าเป็นบทบาทสำคัญในการกำกับดูแลองค์กร โดยมีหน้าที่ติดตามดูแลการควบคุมภายในเพื่อสอบทาน ดูแลรักษาทรัพย์สิน ป้องกันการสูญเสีย และการทุจริตที่อาจเกิดขึ้น หากคณะกรรมการตรวจสอบปฏิบัติหน้าที่ได้อย่างมีประสิทธิภาพ องค์กรก็จะมีระบบการควบคุมภายในที่ดี สามารถป้องกันความเสี่ยงที่อาจส่งผลกระทบต่อองค์กรได้ ทั้งยังเป็น การช่วยให้องค์กรมีการเจริญเติบโตอย่างยั่งยืนต่อไป ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย กำหนดให้คณะกรรมการบริษัทต้องจัดตั้งคณะกรรมการตรวจสอบที่สามารถปฏิบัติหน้าที่ได้อย่างมีประสิทธิภาพและอิสระ โดยจัดให้มีคณะกรรมการตรวจสอบ ประกอบด้วยกรรมการอย่างน้อย 3 คน มีคุณสมบัติเป็นกรรมการอิสระ มีความรู้และประสบการณ์เพียงพอที่จะสามารถทำหน้าที่ในฐานะกรรมการตรวจสอบ ทั้งนี้ ต้องมีกรรมการตรวจสอบอย่างน้อย 1 คน ที่มีความรู้และประสบการณ์เพียงพอที่จะสามารถทำหน้าที่ในการสอบทานความน่าเชื่อถือของงบการเงิน

การศึกษาของ Dakhllalh, Rashid, Abdullah & Al Shehab (2020) กล่าวว่า ผลการดำเนินงานของบริษัทที่ได้รับอิทธิพลจากขนาดของคณะกรรมการตรวจสอบ ความเป็นอิสระของคณะกรรมการตรวจสอบ และความเชี่ยวชาญด้านการเงินของคณะกรรมการตรวจสอบ เนื่องจากขนาดของคณะกรรมการตรวจสอบ ความเป็นอิสระของคณะกรรมการตรวจสอบ และความรู้และความสามารถด้านการเงิน สามารถเพิ่มประสิทธิภาพของคณะกรรมการตรวจสอบได้ คณะกรรมการตรวจสอบสามารถปรับปรุงผลการปฏิบัติงานของบริษัทได้ โดยการศึกษาเกี่ยวกับคณะกรรมการตรวจสอบกับผลการดำเนินงานที่ผ่านมาส่วนใหญ่จะวัดผลการดำเนินงานด้วยอัตราผลตอบแทนจากสินทรัพย์ (ROA) และอัตราผลตอบแทนจากผู้ถือหุ้น (ROE) เช่นการศึกษาของ Chaudhry et al. (2020) ElHawary (2021) และWibawaningsih & Surbakti (2020) แต่การศึกษานี้สนใจศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างคุณลักษณะของคณะกรรมการตรวจสอบกับผลการดำเนินงาน โดยวัดตัวแปรผลการดำเนินงานด้วยอัตรากำไรสุทธิ (NPM) และกำไรสุทธิต่อหุ้น (EPS) โดยมีการพัฒนาสมมติฐานงานวิจัยดังต่อไปนี้

1. ขนาดของคณะกรรมการตรวจสอบ (ACSIZE)

การศึกษาเกี่ยวกับขนาดของคณะกรรมการตรวจสอบกับผลการดำเนินงานมีหลากหลาย โดยการศึกษาของ Rahman, Meah & Chaudhory (2019) ได้ศึกษาผลกระทบของคุณลักษณะคณะกรรมการตรวจสอบกับผลการดำเนินงาน พบว่าขนาดของคณะกรรมการตรวจสอบมีความสัมพันธ์ทางบวกกับผลการดำเนินงาน เนื่องจากจำนวนของคณะกรรมการตรวจสอบที่มากทำให้เกิดความหลากหลายทางด้านความรู้ ความสามารถและทักษะวิชาชีพ ส่งผลให้สามารถแก้ปัญหาเกี่ยวกับบัญชีและการเงินที่เกิดขึ้นและนำไปสู่การเพิ่มผลการดำเนินงานของบริษัท เช่นเดียวกับการศึกษาของ ElHawary (2021) ทำการศึกษาผลกระทบของคุณลักษณะคณะกรรมการตรวจสอบกับผลการดำเนินงาน โดยวัดผลการดำเนินงานด้วยอัตราผลตอบแทนจากสินทรัพย์ (ROA) และอัตราผลตอบแทนจากส่วนจากผู้ถือหุ้น (ROE) ผลการศึกษาพบว่าขนาดของคณะกรรมการตรวจสอบมีความสัมพันธ์ทางบวกกับอัตราผลตอบแทนจากทรัพย์สิน (ROA) อาจเนื่องมาจากจำนวนคณะกรรมการตรวจสอบเพิ่มขึ้น ช่วยเพิ่มความหลากหลายด้านทักษะ ความรู้ ความสามารถ ของคณะกรรมการตรวจสอบ สอดคล้องกับการศึกษาของ Kasthury & Anandasayanan (2020) และ Zraiq & Fadzil (2018) ศึกษาผลกระทบของคณะกรรมการตรวจสอบกับผลการดำเนินงาน วัดด้วยกำไรสุทธิต่อหุ้น (EPS) ผลการศึกษาพบความสัมพันธ์ทางบวกระหว่างขนาดคณะกรรมการตรวจสอบกับผลการดำเนินงาน แต่การศึกษาของ Yameen, Farhan & Tabash (2019) พบความสัมพันธ์เชิงลบระหว่างขนาดของคณะกรรมการตรวจสอบกับผลการดำเนินงาน

การศึกษาของ Wibawaningsih & Surbakti (2020) ไม่พบความสัมพันธ์ระหว่างขนาดคณะกรรมการตรวจสอบกับผลการดำเนินงาน สอดคล้องกับการศึกษาของ Zraiq & Fadzil (2018) ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างคณะกรรมการตรวจสอบกับผลการดำเนินงานของบริษัทในประเทศจอร์แดน ผลการศึกษาไม่พบความสัมพันธ์ระหว่างขนาดของคณะกรรมการกับผล

การดำเนินงาน โดยวัดผลการดำเนินงานด้วยอัตราผลตอบแทนจากสินทรัพย์ (ROA) จากการทบทวนวรรณกรรมและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง กล่าวได้ว่าขนาดของคณะกรรมการตรวจสอบมีผลต่อการดำเนินงาน ทำให้สามารถพัฒนาสมมติฐานได้ดังต่อไปนี้

H1a: ขนาดของคณะกรรมการตรวจสอบมีความสัมพันธ์ทางบวกกับอัตรากำไรสุทธิ (NPM)

H1b: ขนาดของคณะกรรมการตรวจสอบมีความสัมพันธ์ทางบวกกับกำไรสุทธิต่อหุ้น (EPS)

2. ประสิทธิภาพการตรวจสอบที่มีความรู้ด้านการบัญชีหรือการเงิน (ACCEXP)

การศึกษาของ Chaudhry et al. (2020) ศึกษาผลกระทบของประสบการณ์ประสิทธิภาพการตรวจสอบและประสิทธิภาพการสรรหาและกำหนดค่าตอบแทนกับผลการดำเนินงาน ผลการศึกษาพบว่า ประสิทธิภาพการตรวจสอบที่มีประสบการณ์ด้านบัญชีและการเงิน และประสิทธิภาพการตรวจสอบที่มีความเชี่ยวชาญด้านการตรวจสอบมีความสัมพันธ์ทางบวกผลการดำเนินงานซึ่งวัดด้วยอัตราผลตอบแทนจากสินทรัพย์ (ROA) อัตราผลตอบแทนจากส่วนของผู้ถือหุ้น (ROE) และอัตรากำไรสุทธิ (NPM) ทั้งนี้การศึกษาของ ElHawary (2021) พบว่าคณะกรรมการตรวจสอบที่มีประสบการณ์ด้านการเงินมีความสัมพันธ์ทางบวกกับอัตราผลตอบแทนจากส่วนของผู้ถือหุ้น (ROE) เนื่องจากประสบการณ์ทางการเงินของคณะกรรมการตรวจสอบสามารถยกระดับผลการดำเนินงาน และคุณภาพของรายงานทางการเงิน การศึกษาของ ภูติพิ ไชยผล และคณะ (2563) พบว่าจำนวนกรรมการที่มีความรู้ความชำนาญด้านบัญชี มีอิทธิพลเชิงบวกต่อผลการดำเนินงานของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย ซึ่งหากจำนวนคณะกรรมการตรวจสอบมีความชำนาญด้านบัญชีการเงินเพิ่มขึ้นจะส่งผลให้ผลการดำเนินงานของบริษัทสูงขึ้น โดยคณะกรรมการตรวจสอบที่มีประสบการณ์และความชำนาญทางด้านเทคนิคทางวิชาชีพ สามารถชี้แนะจุดอ่อนของระบบควบคุมภายในหรือประเด็นที่อาจพบการทุจริตภายในบริษัทได้ ทำให้เพิ่มประสิทธิภาพของการทำงานนำไปสู่ผลการดำเนินงานของบริษัทที่ดีขึ้น แต่การศึกษาของ Alqatamin (2018) Kasthury & Anandasayanan (2020) และ Wibawaningsih & Surbakti (2020) ไม่พบความสัมพันธ์ระหว่างสัดส่วนของคณะกรรมการตรวจสอบที่มีความรู้ด้านการบัญชีหรือประสบการณ์ทางการเงินกับผลการดำเนินงาน ทั้งนี้การศึกษาที่ผ่านมาพบความสัมพันธ์ระหว่างคณะกรรมการตรวจสอบที่มีประสบการณ์ด้านบัญชีและการเงินกับผลการดำเนินงาน ทำให้ผู้วิจัยสามารถพัฒนาสมมติฐานงานวิจัยได้ดังนี้

H2a: ประสิทธิภาพการตรวจสอบที่มีความรู้ด้านการบัญชีหรือการเงินมีความสัมพันธ์ทางบวกกับอัตรากำไรสุทธิ (NPM)

H2b: ประสิทธิภาพการตรวจสอบที่มีความรู้ด้านการบัญชีหรือการเงินมีความสัมพันธ์ทางบวกกับกำไรสุทธิต่อหุ้น (EPS)

3. สัดส่วนของกรรมการตรวจสอบที่เป็นเพศหญิง (ACFE)

การศึกษาของ Earhardt, Werble & Sharader (2003) กล่าวว่าสัดส่วนของคณะกรรมการตรวจสอบที่เป็นเพศหญิงมากขึ้นจะส่งผลดีต่อประสิทธิภาพการดำเนินงานของบริษัท เช่นเดียวกับการศึกษาของ Khlif & Achek (2017) ระบุว่า ความหลากหลายทางเพศในคณะกรรมการตรวจสอบ อาจส่งผลต่อความแตกต่างทางด้านทัศนคติในแง่ของการยอมรับความเสี่ยง การหลีกเลี่ยงความเสี่ยง ซึ่งกรรมการตรวจสอบที่เป็นเพศหญิงจะมีความระมัดระวังมากกว่าเพศชาย ดังนั้นอาจจะเป็นผลดีต่อการเพิ่มคุณค่าและผลการดำเนินงานของบริษัท และการศึกษาของเดชัญฐ์ ศรีรัชดากร (2563) ศึกษาคุณลักษณะของคณะกรรมการตรวจสอบกับการประสปปัญหาทางการเงินของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย พบว่าสัดส่วนกรรมการเพศหญิงในคณะกรรมการตรวจสอบมีความสัมพันธ์เชิงลบกับการประสปปัญหาทางการเงิน อาจเนื่องมาจากการมีคณะกรรมการตรวจสอบที่เป็นเพศหญิงจะมีความระมัดระวังในการตัดสินใจมากกว่า ดังนั้นการมีคณะกรรมการตรวจสอบที่เป็นเพศหญิงเป็นจำนวนมาก ทำให้โอกาสในการประสปปัญหาทางการเงินลดลง

ทั้งนี้การศึกษาของ Abdullah & Ismail (2016) พบว่าคณะกรรมการตรวจสอบที่เป็นผู้หญิงมีความสัมพันธ์กับการจัดการกำไรที่ลดลง ซึ่งเห็นว่าการมีคณะกรรมการตรวจสอบที่เป็นผู้หญิงจะช่วยเพิ่มประสิทธิภาพและลดการจัดการกำไร ดังนั้นบริษัทควรแต่งตั้งผู้หญิงเป็นคณะกรรมการตรวจสอบ เพื่อช่วยปรับปรุงคุณภาพของรายงานทางการเงิน สอดคล้องกับการศึกษา

ของ Qi & Tian (2012) พบว่าสัดส่วนของคณะกรรมการตรวจสอบที่เป็นเพศหญิงมีความสัมพันธ์เชิงลบกับการตกแต่งกำไร อาจเนื่องมาจากคณะกรรมการตรวจสอบเพศหญิงมีความระมัดระวัง มีจริยธรรมและความจริงจังที่สูงกว่าคณะกรรมการตรวจสอบเพศชาย จึงทำให้บริษัทมีระบบการควบคุมภายในที่ดียิ่งขึ้น ซึ่งให้เห็นว่าการมีคณะกรรมการตรวจสอบที่เป็นเพศหญิงที่มีความระมัดระวังรอบคอบ จะช่วยลดโอกาสในการจัดการกำไรของบริษัท จากการทบทวนวรรณกรรมและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องจึงเป็นที่มาของสมมติฐานงานวิจัยดังนี้

H3a: สัดส่วนของกรรมการตรวจสอบที่เป็นเพศหญิงมีความสัมพันธ์ทางบวกกับอัตรากำไรสุทธิ (NPM)

H3b: สัดส่วนของกรรมการตรวจสอบที่เป็นเพศหญิงมีความสัมพันธ์ทางบวกกับกำไรสุทธิต่อหุ้น (EPS)

4. ระยะเวลาเฉลี่ยในการดำรงตำแหน่งของคณะกรรมการตรวจสอบ (TENAC)

การศึกษาของ ภูติพิ ไชยผล และคณะ (2563) พบว่าระยะเวลาเฉลี่ยในการดำรงตำแหน่งของกรรมการตรวจสอบมีอิทธิพลเชิงบวกต่อผลการดำเนินงานของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยอาจเนื่องมาจากประสบการณ์ด้านการตรวจสอบ และด้านต่าง ๆ ในธุรกิจมีมากขึ้น จึงมีส่วนช่วยในการเสนอแนะต่อคณะกรรมการบริษัทและผู้บริหาร ทำให้การปฏิบัติงานมีประสิทธิภาพมากขึ้น ส่งผลให้ผลการดำเนินงานของบริษัทดีขึ้นตามไปด้วย สอดคล้องกับการศึกษาของ Glover-Akpey & Azembila (2016) พบว่า วาระการดำรงตำแหน่งของประธานกรรมการตรวจสอบมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับผลการดำเนินงานของบริษัท จากการทบทวนวรรณกรรมและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องจึงเป็นที่มาของสมมติฐานงานวิจัยดังนี้

H4a: ระยะเวลาเฉลี่ยในการดำรงตำแหน่งของคณะกรรมการตรวจสอบมีความสัมพันธ์ทางบวกกับอัตรากำไรสุทธิ (NPM)

H4b: ระยะเวลาเฉลี่ยในการดำรงตำแหน่งของคณะกรรมการตรวจสอบมีความสัมพันธ์ทางบวกกับกำไรสุทธิต่อหุ้น (EPS)

5. จำนวนครั้งการประชุมของคณะกรรมการตรวจสอบ (ACMEET)

การประชุมคณะกรรมการตรวจสอบเป็นสิ่งจำเป็นสำหรับการตัดสินใจและการดำเนินการตามข้อกำหนดของตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย โดยต้องให้จัดประชุมอย่างน้อย 4 ครั้งในปีงบประมาณ การศึกษาของ ภูษณิศรา ส่งเจริญ (2562) พบว่าจำนวนครั้งในการประชุมของคณะกรรมการตรวจสอบมีความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกันกับผลการดำเนินงานของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย กล่าวได้ว่าหากบริษัทมีจำนวนครั้งในการประชุมของคณะกรรมการตรวจสอบมากจะทำให้ผลการดำเนินงานของบริษัทเพิ่มขึ้น อาจเนื่องมาจากการที่คณะกรรมการตรวจสอบมีการประชุมกันบ่อยครั้ง ทำให้สามารถติดตาม ตรวจสอบและควบคุมการปฏิบัติงานของผู้บริหารได้เป็นอย่างดี คณะกรรมการตรวจสอบสามารถให้คำแนะนำหรือชี้แนะแนวทางที่เป็นประโยชน์ในการตัดสินใจได้ เช่นเดียวกับการศึกษาของ Kasthury & Anandasayanan (2020) และ Yameen et al.(2019) พบว่าจำนวนการประชุมของกรรมการตรวจสอบมีความสัมพันธ์ทางบวกกับผลการดำเนินงาน ซึ่งวัดด้วยกำไรสุทธิต่อหุ้น (EPS) สอดคล้องกับการศึกษาของ Zraiq & Fadzil (2018) ผลการศึกษาพบความสัมพันธ์ระหว่างการประชุมของคณะกรรมการกับผลการดำเนินงานวัดด้วยอัตราผลตอบแทนของสินทรัพย์ (ROA) แต่ไม่พบความสัมพันธ์ระหว่างการประชุมของคณะกรรมการตรวจสอบกับผลการดำเนินงานซึ่งวัดด้วยกำไรสุทธิต่อหุ้น (EPS)

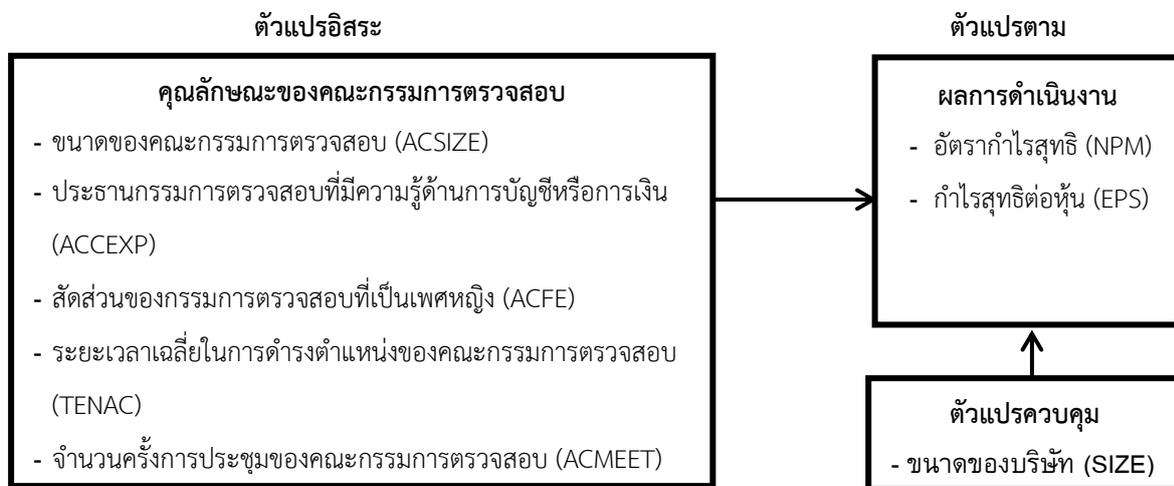
แต่การศึกษาของ Alqatamin (2018) และ ElHawary (2021) ไม่พบความสัมพันธ์ระหว่างความถี่ในการประชุมของกรรมการกับผลการดำเนินงาน สอดคล้องกับการศึกษาของ ภูติพิ ไชยผล และคณะ (2563) พบว่าจำนวนครั้งในการประชุมกรรมการไม่มีอิทธิพลต่อผลการดำเนินงานของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย จากการทบทวนวรรณกรรมและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องจึงเป็นที่มาของสมมติฐานงานวิจัยดังนี้

H5a: จำนวนครั้งการประชุมของคณะกรรมการตรวจสอบมีความสัมพันธ์ทางบวกกับอัตรากำไรสุทธิ (NPM)

H5b: จำนวนครั้งการประชุมของคณะกรรมการตรวจสอบมีความสัมพันธ์ทางบวกกับกำไรสุทธิต่อหุ้น (EPS)

กรอบแนวคิดในการวิจัย

จากการทบทวนวรรณกรรมและการพัฒนาสมมติฐานดังกล่าวข้างต้นจึงเป็นที่มาของกรอบแนวคิดในการวิจัยดังนี้

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

การศึกษาในครั้งนี้ประชากรเป็นบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย โดยกลุ่มตัวอย่างเป็นบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย กลุ่มดัชนี SET 100 ในระหว่างปี พ.ศ. 2559 – 2562 รวมระยะเวลา 4 ปี อย่างไรก็ตามการศึกษาดังกล่าวไม่รวมกลุ่มตัวอย่างในปี พ.ศ. 2563 เนื่องจากบริษัทอาจจะได้รับผลกระทบจากเหตุการณ์การเกิดโรคระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID -19) ซึ่งอาจทำให้ผลการศึกษาก่อเกิดความผันผวนและส่งผลกระทบต่อความสัมพันธ์หรือไม่พบความสัมพันธ์ของตัวแปรที่ศึกษา ดังนั้นจึงทำให้มีข้อมูลจำนวน 400 บริษัท จากเว็บไซต์ของตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย ยกเว้นบริษัทจดทะเบียนที่อยู่ในกลุ่มธุรกิจการเงิน ประกันภัย และกองทุนรวม เนื่องจากมีโครงสร้างทางการเงินและบัญชีแตกต่างจากอุตสาหกรรมทั่วไป จึงมีข้อมูลทั้งสิ้น จำนวน 331 บริษัท หักด้วยบริษัทที่มีข้อมูลไม่ครบถ้วน จำนวน 7 บริษัท บริษัทที่มีข้อมูลผิดปกติ จำนวน 7 บริษัท ดังนั้นจึงมีกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิเคราะห์คงเหลือทั้งสิ้น จำนวน 331 บริษัท โดยเก็บรวบรวมข้อมูลจากงบการเงินประจำปี และรายงานประจำปีของบริษัท จากฐานข้อมูลออนไลน์ของสำนักงานคณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ (www.sec.or.th) ฐานข้อมูลออนไลน์ของตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย (www.set.or.th) และ www.setsmart.com

การวัดค่าตัวแปรและแบบจำลอง

ตัวแปรตามผลการดำเนินงาน วัดด้วยอัตรากำไรสุทธิ (NPM) คำนวณจากกำไรสุทธิหารด้วยขายสุทธิ คูณด้วย 100 เป็นอัตราส่วนที่แสดงให้เห็นประสิทธิภาพในการหากำไรเมื่อเทียบกับยอดขาย และกำไรสุทธิต่อหุ้น (EPS) คำนวณจากกำไรสุทธิหารด้วยจำนวนหุ้นสามัญที่ออกจำหน่ายแล้ว

ตัวแปรอิสระคุณลักษณะของคณะกรรมการตรวจสอบ ประกอบด้วย ตัวแปรขนาดของคณะกรรมการตรวจสอบ (ACSIZE) วัดจากจำนวนคณะกรรมการตรวจสอบของบริษัท ตัวแปรประธานกรรมการตรวจสอบที่มีความรู้ด้านการบัญชีหรือการเงิน (ACCEXP) วัดจากประธานกรรมการตรวจสอบที่มีความรู้ด้านการบัญชีหรือการเงิน หากประธานกรรมการตรวจสอบมีความรู้ด้านการบัญชี หรือการเงิน แทนค่าด้วย 1 และอื่น ๆ แทนค่าด้วย 0 ตัวแปรสัดส่วนของกรรมการตรวจสอบที่เป็นเพศหญิง (ACFE) วัดจากจำนวนกรรมการตรวจสอบที่เป็นเพศหญิงต่อจำนวนคณะกรรมการตรวจสอบทั้งหมด ตัวแปรระยะเวลา

เฉลี่ยในการดำรงตำแหน่งของคณะกรรมการตรวจสอบ (TENAC) วัดจากผลรวมจำนวนปีของกรรมการที่ได้รับแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งเป็นกรรมการตรวจสอบทุกคนถึงปัจจุบัน โดยเศษของปีคิดเป็น 1 ปี หารด้วยจำนวนกรรมการตรวจสอบทั้งหมด และตัวแปรจำนวนครั้งการประชุมของคณะกรรมการตรวจสอบ (ACMEET) วัดจากจำนวนรวมของวาระการประชุมทั้งหมดของคณะกรรมการตรวจสอบในหนึ่งปี และตัวแปรควบคุม ขนาดของบริษัท วัดจากลอการิทึมธรรมชาติของสินทรัพย์รวมของบริษัท

สำหรับการศึกษาคูณลักษณะคณะกรรมการตรวจสอบกับผลการดำเนินงานของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย กลุ่มดัชนี SET100 เพื่อวิเคราะห์ความสัมพันธ์ของตัวแปรคุณลักษณะคณะกรรมการตรวจสอบกับผลการดำเนินงาน คือ อัตรากำไรสุทธิ (NPM) และกำไรสุทธิต่อหุ้น (EPS) โดยประยุกต์จากงานวิจัยของ Chaudhry; et al. (2020) Kasthury & Anandasayanan (2020) และ Zraiq & Fadzil (2018) ซึ่งสามารถเขียนสมการได้ดังนี้

สมการที่ 1 การทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างคุณลักษณะคณะกรรมการตรวจสอบกับอัตรากำไรสุทธิ

$$NPM_{it} = \beta_0 + \beta_1 ACSIZE_{it} + \beta_2 ACCEXP_{it} + \beta_3 ACFE_{it} + \beta_4 TENAC_{it} + \beta_5 ACMEET_{it} + \beta_6 SIZE_{it} + \epsilon_{it} \quad \dots(1)$$

สมการที่ 2 การทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างคุณลักษณะคณะกรรมการตรวจสอบกับกำไรสุทธิต่อหุ้น

$$EPS_{it} = \beta_0 + \beta_1 ACSIZE_{it} + \beta_2 ACCEXP_{it} + \beta_3 ACFE_{it} + \beta_4 TENAC_{it} + \beta_5 ACMEET_{it} + \beta_6 SIZE_{it} + \epsilon_{it} \quad \dots(2)$$

โดยที่

- NPM_{it} = อัตรากำไรสุทธิของบริษัท i ในปี t
- EPS_{it} = กำไรสุทธิต่อหุ้นของบริษัท i ในปี t
- $ACSIZE_{it}$ = ขนาดของคณะกรรมการตรวจสอบของบริษัท i ในปี t
- $ACCEXP_{it}$ = ประธานกรรมการตรวจสอบที่มีความรู้ด้านการบัญชีหรือการเงินของบริษัท i ในปี t
- $ACFE_{it}$ = สัดส่วนของกรรมการตรวจสอบที่เป็นเพศหญิงของบริษัท i ในปี t
- $TENAC_{it}$ = ระยะเวลาเฉลี่ยในการดำรงตำแหน่งของคณะกรรมการตรวจสอบ ของบริษัท i ในปี t
- $ACMEET_{it}$ = จำนวนครั้งการประชุมของคณะกรรมการตรวจสอบของบริษัท i ในปี t
- $SIZE_{it}$ = ลอการิทึมธรรมชาติ ของสินทรัพย์รวมของบริษัท i ในปี t
- ϵ_{it} = ค่าความคลาดเคลื่อน

การวิเคราะห์ข้อมูล

การศึกษานี้ใช้การวิเคราะห์สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics) เพื่อวิเคราะห์ลักษณะข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง เช่น ค่าเฉลี่ย (Mean) ค่าต่ำสุด (Minimum) ค่าสูงสุด (Maximum) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD) และการวิเคราะห์สถิติเชิงอนุมาน (Inference Statistic) ทำการวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน เพื่อตรวจสอบความสัมพันธ์กันเองระหว่างตัวแปรอิสระ เพื่อไม่ให้เกิดปัญหา Multicollinearity และตัวแปรอิสระทุกตัวแปรนั้นมีค่า Variance Inflation Factor (VIF) ไม่เกิน 10 และค่า Tolerance ของตัวแปรอิสระทุกตัวแปรมีค่าไม่เข้าใกล้ 0 และทำการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ (Multiple Regression Analysis) เพื่อวิเคราะห์ความสัมพันธ์ของตัวแปรคุณลักษณะคณะกรรมการตรวจสอบกับผลการดำเนินงาน คือ อัตรากำไรสุทธิ (NPM) และกำไรสุทธิต่อหุ้น (EPS)

ผลการวิจัย

การศึกษานี้มีวัตถุประสงค์เพื่อวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างคุณลักษณะของคณะกรรมการตรวจสอบกับผลการดำเนินงานของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย กลุ่มดัชนี SET 100 ผลการวิเคราะห์สถิติเชิงพรรณนา ดังนี้

ตารางที่ 1 ผลการวิเคราะห์สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics)

ตัวแปร(Variables)	n	ค่าต่ำสุด (Minimum)	ค่าสูงสุด (Maximum)	ค่าเฉลี่ย (Mean)	ส่วนเบี่ยงเบน มาตรฐาน (SD)
NPM	331	(54.06)	96.70	15.45	17.86
EPS	331	(5.52)	40.03	2.05	4.64
ACSIZE	331	3.00	4.00	3.13	0.34
ACFE	331	0.00	0.67	0.16	0.21
TENAC	331	1.00	18.00	6.35	3.99
ACMEET	331	4.00	23.00	7.82	3.75
SIZE	331	9.24	12.40	10.69	0.59
ตัวแปรหุ่น	n	ACCEXP =1	ACCEXP =0	% of 1	
ACCEXP	331	243	87	73.41	

จากตารางที่ 1 ผลการวิเคราะห์พบว่าบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย กลุ่มดัชนี SET 100 มีอัตรากำไรสุทธิ (NPM) เฉลี่ยร้อยละ 15.45 กำไรสุทธิต่อหุ้น (EPS) เฉลี่ยเท่ากับ 2.05 ขนาดของคณะกรรมการตรวจสอบ (ACSIZE) พบว่าบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย กลุ่มดัชนี SET 100 มีจำนวนคณะกรรมการตรวจสอบเฉลี่ย เท่ากับ 3 คน สัดส่วนของกรรมการตรวจสอบที่เป็นเพศหญิง (ACFE) เฉลี่ยร้อยละ 16.00 มีระยะเวลาเฉลี่ยในการดำรงตำแหน่งของคณะกรรมการตรวจสอบ (TENAC) เท่ากับ 6.35 ปี หรือประมาณ 6 ปี จำนวนครั้งการประชุมของคณะกรรมการตรวจสอบ (ACMEET) เฉลี่ยเท่ากับ 7.82 ครั้ง หรือประมาณ 8 ครั้ง ขนาดของบริษัท (SIZE) มีค่าเฉลี่ย 10.69 และประธานกรรมการตรวจสอบที่มีความรู้ด้านการบัญชีหรือการเงิน (ACCEXP) เฉลี่ยร้อยละ 73.41

ผลการวิเคราะห์สหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรคุณลักษณะคณะกรรมการตรวจสอบกับผลการดำเนินงานของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย กลุ่มดัชนี SET 100 พบว่าตัวแปรอิสระไม่เกิดปัญหา Multicollinearity ไม่มีตัวแปรอิสระคู่ใดที่มีความสัมพันธ์กันเอง ค่า Tolerance ของตัวแปรอิสระทุกตัวแปรไม่มีค่าไม่เข้าใกล้ 0 และ ค่า Variance Inflation Factor (VIF) ของตัวแปรอิสระทุกตัวแปรนั้นมีค่าไม่เกิน 10 ดังแสดงในตารางที่ 2-3

ตารางที่ 2 ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างคุณลักษณะคณะกรรมการตรวจสอบกับผลการดำเนินงานของบริษัทจดทะเบียน

ในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย กลุ่มดัชนี SET 100 โดยวัดผลการดำเนินงานด้วยอัตรากำไรสุทธิ (NPM)

$NPM_{it} = \beta_0 + \beta_1 ACSIZE_{it} + \beta_2 ACCEXP_{it} + \beta_3 ACFE_{it} + \beta_4 TENAC_{it} + \beta_5 ACMEET_{it} + \beta_6 SIZE_{it} + \epsilon_{it} \dots(1)$						
ตัวแปร	Unstandardized Coefficients B	Standardized Coefficients Beta	t	p-value	Tolerance	VIF
(Constant)	7.819		0.389	0.697		
ACSIZE	0.595	0.011	0.197	0.844	0.936	1.068
ACCEXP	4.402	0.109	1.937	0.054	0.959	1.043
ACFE	-0.760	-0.009	-0.159	0.874	0.927	1.079
TENAC	-0.208	-0.046	-0.805	0.421	0.913	1.095
ACMEET	-0.225	-0.047	-0.768	0.443	0.801	1.249
SIZE	0.538	0.018	0.283	0.778	0.757	1.321

หมายเหตุ : * มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ตารางที่ 3 ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างคุณลักษณะของคณะกรรมการตรวจสอบกับผลการดำเนินงานของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย กลุ่มดัชนี SET 100 โดยวัดผลการดำเนินงานด้วยกำไรสุทธิต่อหุ้น (EPS)

$EPS_{it} = \beta_0 + \beta_1 ACSIZE_{it} + \beta_2 ACCEXP_{it} + \beta_3 ACFE_{it} + \beta_4 TENAC_{it} + \beta_5 ACMEET_{it} + \beta_6 SIZE_{it} + \epsilon_{it} \dots(2)$						
ตัวแปร	Unstandardized Coefficients B	Standardized Coefficients Beta	t	p-value	Tolerance	VIF
(Constant)	-27.610		-5.724	0.000		
ACSIZE	0.040	0.003	0.055	0.956	0.936	1.068
ACCEXP	0.697	0.066	1.277	0.203	0.959	1.043
ACFE	2.727	0.125	2.369	0.018*	0.927	1.079
TENAC	0.002	0.002	0.031	0.975	0.913	1.095
ACMEET	0.110	0.089	1.567	0.118	0.801	1.249
SIZE	2.592	0.332	5.674	0.000*	0.757	1.321

หมายเหตุ : * มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

จากตารางที่ 2 ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างคุณลักษณะของคณะกรรมการตรวจสอบกับผลการดำเนินงานของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย กลุ่มดัชนี SET 100 โดยวัดผลการดำเนินงานด้วยอัตรากำไรสุทธิ (NPM) ผลการศึกษาไม่พบความสัมพันธ์ระหว่างคุณลักษณะกรรมการตรวจสอบกับผลการดำเนินงานของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย กลุ่มดัชนี SET

จากตารางที่ 3 ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างคุณลักษณะคณะกรรมการตรวจสอบกับผลการดำเนินงานของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย กลุ่มดัชนี SET 100 โดยวัดผลการดำเนินงานด้วยกำไรสุทธิต่อหุ้น (EPS) ผลการศึกษาพบความสัมพันธ์ทางบวกระหว่างสัดส่วนของกรรมการตรวจสอบที่เป็นเพศหญิง (ACFE) กับผลการดำเนินงานของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย กลุ่มดัชนี SET 100 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ 0.05 ซึ่งสนับสนุนสมมติฐานที่ H3b (p-value < 0.05) โดยค่า B ของสัดส่วนของกรรมการตรวจสอบที่เป็นเพศหญิง เท่ากับ 2.727 หมายความว่า สัดส่วนของกรรมการตรวจสอบที่เป็นเพศหญิง เพิ่มขึ้นร้อยละ 2.727 กำไรสุทธิต่อหุ้น (EPS) จะเพิ่มขึ้น ร้อยละ 2.727 ในขณะที่ขนาดของคณะกรรมการตรวจสอบ ประธานกรรมการตรวจสอบที่มีความรู้ด้านการบัญชีหรือการเงิน ระยะเวลาเฉลี่ยในการดำรงตำแหน่งของคณะกรรมการตรวจสอบ และจำนวนครั้งการประชุมของคณะกรรมการตรวจสอบไม่มีความสัมพันธ์กับผลการดำเนินงาน และเมื่อพิจารณาตัวแปรควบคุมพบว่า ขนาดของบริษัท มีความสัมพันธ์ทางบวกกับผลการดำเนินงาน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ 0.05

สรุปผล

การศึกษาคูณลักษณะคณะกรรมการตรวจสอบกับผลการดำเนินงานของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย กลุ่มดัชนี SET 100 โดยเก็บข้อมูลจากงบการเงินประจำปี และรายงานประจำปี ตั้งแต่ พ.ศ. 2559 - 2562 รวมระยะเวลา 4 ปี ทำการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้การวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณ เพื่อดูความสัมพันธ์ของคุณลักษณะคณะกรรมการตรวจสอบกับผลการดำเนินงานของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย กลุ่มดัชนี SET 100 โดยตัวแปรที่ใช้ในการศึกษา คือ ขนาดของคณะกรรมการตรวจสอบ ประธานกรรมการตรวจสอบที่มีความรู้ด้านการบัญชีหรือการเงิน สัดส่วนของกรรมการตรวจสอบที่เป็นเพศหญิง ระยะเวลาเฉลี่ยในการดำรงตำแหน่งของคณะกรรมการตรวจสอบ และจำนวนครั้งการประชุมของคณะกรรมการตรวจสอบ อัตรากำไรสุทธิ (NPM) และกำไรสุทธิต่อหุ้น (EPS)

ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างคุณลักษณะของคณะกรรมการตรวจสอบกับผลการดำเนินงานของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย กลุ่มดัชนี SET 100 โดยวัดผลการดำเนินงานด้วยอัตรากำไรสุทธิ (NPM) ผลการศึกษาไม่พบความสัมพันธ์ระหว่างคุณลักษณะคณะกรรมการตรวจสอบกับผลการดำเนินงานของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย กลุ่มดัชนี SET 100 สำหรับผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างคุณลักษณะคณะกรรมการตรวจสอบกับผลการดำเนินงานของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย กลุ่มดัชนี SET 100 โดยวัดผลการดำเนินงานด้วยกำไรสุทธิต่อหุ้น (EPS) ผลการศึกษาพบความสัมพันธ์ทางบวกระหว่างสัดส่วนของกรรมการตรวจสอบที่เป็นเพศหญิง (ACFE) กับผลการดำเนินงาน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ 0.05 ในขณะที่ขนาดของคณะกรรมการตรวจสอบ ประธานกรรมการตรวจสอบที่มีความรู้ด้านการบัญชีหรือการเงิน ระยะเวลาเฉลี่ยในการดำรงตำแหน่งของคณะกรรมการตรวจสอบ และจำนวนครั้งการประชุมของคณะกรรมการตรวจสอบ ไม่พบความสัมพันธ์กับกำไรสุทธิต่อหุ้น และเมื่อพิจารณาตัวแปรควบคุมพบว่า ขนาดของบริษัทมีความสัมพันธ์ทางบวกกับผลการดำเนินงาน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ 0.05

อภิปรายผล

ผลการศึกษาพบว่าสัดส่วนของกรรมการตรวจสอบที่เป็นเพศหญิง (ACFE) มีความสัมพันธ์ทางบวกกับผลการดำเนินงาน โดยวัดผลการดำเนินงานด้วยกำไรสุทธิต่อหุ้น (EPS) สอดคล้องกับการศึกษาของ Earhardt, Werble, & Sharader (2003) ที่ระบุว่า สัดส่วนของคณะกรรมการตรวจสอบที่เป็นเพศหญิงมากขึ้นจะส่งผลดีต่อประสิทธิภาพการดำเนินงานของบริษัท เช่นเดียวกับการศึกษาของ Khlif & Achek (2017) และเดชนันฐ์ ศรีรัชดากร (2563) กล่าวว่า ความหลากหลายทางเพศในคณะกรรมการตรวจสอบ อาจส่งผลต่อความแตกต่างทางด้านทัศนคติ โดยกรรมการตรวจสอบที่เป็นเพศหญิง จะมีความระมัดระวังมากกว่าเพศชาย และ Abdullah & Ismail (2016) พบว่าคณะกรรมการตรวจสอบที่เป็นผู้หญิงมีความสัมพันธ์กับการจัดการกำไรที่ลดลง ซึ่งให้เห็นว่าการมีคณะกรรมการตรวจสอบที่เป็นผู้หญิงจะช่วยเพิ่มประสิทธิภาพและลดการจัดการกำไร ดังนั้นการที่บริษัทมีเพศหญิงอยู่ในกรรมการตรวจสอบ จะช่วยเพิ่มประสิทธิภาพและประสิทธิผลแก่คณะกรรมการตรวจสอบ และอาจนำไปสู่การมีผลการดำเนินงานที่ดีขึ้น ผลการศึกษาไม่พบความสัมพันธ์ระหว่างขนาดของคณะกรรมการตรวจสอบกับผลการดำเนินงานของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย กลุ่มดัชนี SET 100 ซึ่งต่างจากการศึกษาของ Rahman et al. (2019) ที่พบความสัมพันธ์ทางบวกระหว่างขนาดคณะกรรมการตรวจสอบกับผลการดำเนินงาน แต่สอดคล้องกับการศึกษา Zraiq & Fadzil (2018) และ Wibawaningsih & Surbakti (2020) อาจเนื่องมาจากจำนวนคณะกรรมการตรวจสอบมีจำนวนไม่แตกต่างกันในแต่ละบริษัท เป็นไปตามหลักเกณฑ์ของตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยที่กำหนดว่าคณะกรรมการตรวจสอบต้องประกอบด้วยสมาชิกอย่างน้อย 3 ราย

ผลการศึกษาไม่พบความสัมพันธ์ระหว่างประธานกรรมการตรวจสอบที่มีความรู้ด้านการบัญชีหรือการเงิน (ACCEXP) กับผลการดำเนินงานของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย กลุ่มดัชนี SET 100 ซึ่งต่างจากการศึกษาของ Chaudhry et al. (2020) และการศึกษาของ ภูติท ไชยผล และคณะ (2563) พบว่าสัดส่วนความเชี่ยวชาญทางด้านบัญชี/การเงินของคณะกรรมการตรวจสอบมีความสัมพันธ์ในเชิงบวกกับผลการดำเนินงาน โดยหากจำนวนคณะกรรมการตรวจสอบมีความชำนาญด้านบัญชีการเงินเพิ่มขึ้นจะส่งผลให้ผลการดำเนินงานของบริษัทสูงขึ้น แต่สอดคล้องกับการศึกษาของ ElHawary (2021) และ Wibawaningsih & Surbakti (2020) ไม่พบความสัมพันธ์ระหว่างสัดส่วนของคณะกรรมการตรวจสอบที่มีความรู้ด้านการบัญชีหรือประสบการณ์ทางการเงินกับผลการดำเนินงาน อาจเนื่องมาจากประธานกรรมการตรวจสอบของบริษัทส่วนใหญ่มีความรู้ด้านการบัญชีหรือการเงิน จึงไม่มีความแตกต่างกันในแต่ละบริษัท และเป็นไปตามแนวปฏิบัติที่ต้องมีกรรมการตรวจสอบอย่างน้อย 1 คนที่มีความรู้และประสบการณ์เพียงพอที่จะสามารถทำหน้าที่ในการสอบทานความน่าเชื่อถือของงบการเงิน

ผลการศึกษาไม่พบความสัมพันธ์ระหว่างระยะเวลาเฉลี่ยในการดำรงตำแหน่งของคณะกรรมการตรวจสอบ (TENAC) กับผลการดำเนินงานของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย กลุ่มดัชนี SET 100 ซึ่งต่างจากการศึกษาของ ภูติท ไชยผล และคณะ (2563) และ Glover-Akpey & Azembila (2016) พบว่า ระยะเวลาเฉลี่ยในการดำรงตำแหน่งของกรรมการและประธาน

กรรมการตรวจสอบมีอิทธิพลเชิงบวกต่อผลการดำเนินงาน อาจเนื่องมาจากประสบการณ์ด้านการตรวจสอบและด้านต่าง ๆ ในธุรกิจมีมากขึ้น จึงมีส่วนช่วยในการเสนอแนะต่อคณะกรรมการบริษัทและผู้บริหาร ทำให้การปฏิบัติงานมีประสิทธิภาพมากขึ้น ทำให้ผลการดำเนินงานของบริษัทดีขึ้นตามไปด้วย

ผลการศึกษาไม่พบความสัมพันธ์ระหว่างจำนวนครั้งการประชุมของคณะกรรมการตรวจสอบกับผลการดำเนินงานของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย กลุ่มดัชนี SET 100 ซึ่งต่างจากการศึกษาของ Kasthury & Anandasayanan (2020) Yameen et al. (2019) และ ภูษนิศา ส่งเจริญ (2562) พบว่า จำนวนการเข้าประชุมของกรรมการตรวจสอบมีผลเชิงบวกกับผลการดำเนินงาน หากบริษัทมีจำนวนครั้งในการประชุมของคณะกรรมการตรวจสอบมากจะทำให้ผลการดำเนินงานของบริษัทเพิ่มขึ้น ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากการที่คณะกรรมการตรวจสอบมีการประชุมกันบ่อยครั้ง ทำให้สามารถติดตามตรวจสอบและควบคุมการปฏิบัติงานของผู้บริหารได้เป็นอย่างดี แต่สอดคล้องกับการศึกษาของ ElHawary (2021) Zraiq & Fadzil (2018) และ ภูติพิ ไชยผล และคณะ (2563) พบว่า จำนวนครั้งในการประชุมกรรมการไม่มีอิทธิพลกับผลการดำเนินงาน

ข้อเสนอแนะ

ผลการวิจัยชี้ให้เห็นว่าสัดส่วนของคณะกรรมการตรวจสอบที่เป็นเพศหญิงมีความสัมพันธ์กับผลการดำเนินงานของบริษัท เป็นการช่วยเน้นย้ำเรื่องการกำกับดูแลกิจการที่ดีของคณะกรรมการตรวจสอบในการมีส่วนของคณะกรรมการตรวจสอบที่เป็นเพศหญิง โดยบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย สามารถนำข้อมูลไปใช้เป็นแนวทางในการพิจารณาโยบายการแต่งตั้งกรรมการตรวจสอบที่เป็นเพศหญิง เนื่องจากคุณลักษณะที่ดีของเพศหญิงมีความระมัดระวัง มีจริยธรรมและความจริงจังในการทำงาน ช่วยเพิ่มประสิทธิภาพและลดการจัดการกำไร ซึ่งสามารถนำไปสู่ประสิทธิภาพของคณะกรรมการตรวจสอบและเพื่อให้บริษัทมีประสิทธิภาพมากขึ้น สำหรับหน่วยงานกำกับดูแลสามารถนำผลการศึกษาที่ได้จากการวิจัยไปใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาหลักการกำกับดูแลกิจการที่ดี โดยคำนึงถึงนโยบายเกี่ยวกับคุณลักษณะต่าง ๆ ที่จำเป็นสำหรับคณะกรรมการตรวจสอบ เพื่อนำมาใช้ในการปกป้องผลประโยชน์ของ ผู้ถือหุ้น

ข้อเสนอแนะของการวิจัยครั้งต่อไป การศึกษานี้มุ่งเน้นเพียงบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย กลุ่มดัชนี SET 100 เท่านั้น ดังนั้นการศึกษาครั้งต่อไปควรใช้แหล่งข้อมูลของบริษัทกลุ่มอื่น หรืออาจจะเปลี่ยนแปลงหรือเพิ่มเติมการวัดค่าตัวแปรผลการดำเนินงาน เพื่อให้เห็นผลการวิจัยในมุมมองที่แตกต่างกันไปและเป็นการพัฒนาต่อยอดจากการศึกษาครั้งนี้ ซึ่งจะ เป็นประโยชน์ต่อนักวิชาการ และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

เอกสารอ้างอิง

- เตชณัฐ ศรีรัชดากร. (2563). *ศึกษาคุณลักษณะของคณะกรรมการตรวจสอบกับการประสพปัญหาทางการเงินของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย*. บัญชีมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยรังสิต.
- ภูติพิ ไชยผล, สร้อยเพชร ลิสนิ, ศิริวรรณ พูลเขตกิจ และมนตรี ช่วยชู. (2563). อิทธิพลของคณะกรรมการตรวจสอบที่ส่งผลกระทบต่อผลการดำเนินงานของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย. *การประชุมวิชาการและนำเสนอผลงานวิชาการระดับชาติ UTCC Academic Day*. มหาวิทยาลัยหอการค้าไทย.
- ภูษนิศา ส่งเจริญ. (2562). ความสัมพันธ์ระหว่างคณะกรรมการตรวจสอบและผลการดำเนินงานของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย. *วารสารวิชาการ สถาบันเทคโนโลยีแห่งสุวรรณภูมิ*. 5(1): 162-172.
- Abdullah, S. N., & Ismail, K. N. I. K. (2016). Women directors, family ownership and earnings management in Malaysia. *Asian Review of Accounting*. 24(4): 525-550.
- Alqatamin, R. M. (2018). Audit committee effectiveness and company performance: Evidence from Jordan. *Accounting and Finance Research*. 7(2): 48.

- Chaudhry, N. I., Roomi, M. A., & Aftab, I. (2020). Impact of expertise of audit committee chair and nomination committee chair on financial performance of firm. *Corporate Governance: The International Journal of Business in Society*, 20(4): 621-638.
- Dakhlallah, M. M., Rashid, N., Abdullah, W. A. W., & Al Shehab, H. J. (2020). Audit Committee and Tobin's Q As A Measure of Firm Performance among Jordanian Companies. *Jour of Adv Research in Dynamical & Control Systems*: 12(1).
- Earhardt, Werble, & Scharader. (2003). Board of Director Diversity and Firm Financial Performance. *Corporate Governance An International Review*, 11(2): 102-111.
- ElHawary, E. (2021). Audit committee effectiveness and company performance: Evidence from Egypt. *Journal of Governance and Regulation*, 10(2): 134-156.
- Glover-Akpey, I., & Azembila, A. B. (2016). The effect of audit committees on the performance of firms listed on the Ghana Stock Exchange. *OSR Journal of Business and Management (IOSR-JBM)*, 18(11): 55-62.
- Kasthury, S. & Anandasayanan, S. (2020). Impact of Audit Committee characteristics on Financial Performance of companies listed under materials sector in CSE. *The Conference Proceedings of 11th International Conference on Business & Information ICBI*, University of Kelaniya, Sri Lanka. ISSN 2465-6399: 70-78.
- Khelif, H. & Achek, I. (2017). Gender in accounting research: a review. *Managerial Auditing Journal*, 32(6): 627-655.
- Qi, B. & Tian, G. (2012). The Impact of Audit Committees' Personal Characteristics on Earnings Management: Evidence from China. *The Journal of Applied Business Research*, 28(6): 1331-1343.
- Rahman, M. M., Meah, M. R., & Chaudhory, N. U. (2019). The impact of audit characteristics on firm performance: an empirical study from an emerging economy. *The Journal of Asian Finance, Economics, and Business*, 6(1): 59-69.
- Wibawaningsih, E. J., & Surbakti, L. P. (2020). Audit committee, financial condition, and firm performance: Empirical evidence from Indonesia. *Journal of Accounting and Finance Management*, 1(2): 253-261.
- Yameen, M., Farhan, N. H., & Tabash, M. I. (2019). The impact of corporate governance practices on firm's performance: An empirical evidence from Indian tourism sector. *Journal of International Studies*, 12(1): 208-228.
- Zraiq, M., & Fadzil, F. (2018). The impact of audit committee characteristics on firm performance: Evidence from Jordan. *Scholar Journal of Applied Sciences and Research*, 1(5): 39-42.

Translated Thai References

- Chaiyapol, P., Lissani, S., Poonkhetkit, S., & Chuaychoo, M. (2020). *The Influence of Audit Committee on Firm Performance of Listed Companies on the Stock Exchange of Thailand*. Proceeding of the UTT Academic Day. University of the Thai Chamber of Commerce. (in Thai)
- Songcharen, P. (2019). The relationship between audit committee and firm performance of companies listed in the stock exchange of Thailand. *Journal of Suvarnabhumi Institute of Technology (Humanities and Social Sciences)*. 5(1): 162-172. (in Thai)
- Sriruschadakron, T. (2020). *Audit Committee Characteristics and Financial Problems of Listed Companies in The Stock Exchange of Thailand*. (Master of Accountancy, Rangsit University). (in Thai)